

SLUTTINNLEGG

til

BORGARTING LAGMANNSRETT

Sak nr. lagmannsretten: 21-136295ASD-BORG/02

Sak nr. tingretten: 20-187442TVI-TSOS/THAL

**Ankende part og
ankemotpart i avledet
anke 1:** Mona Storm Andersen
Busterudkleiva 38
1778 Halden

**Ankende part og
ankemotpart i avledet
anke 2:** Nils Petter Nilsen
Atomveien 28C
1777 Halden

**Ankende part og
ankemotpart i avledet
anke 3:** Susanne Marie Johansson
Fosseveien 57
1792 Tistedal

**Ankende og ankemotpart i
avledet anke 4:** Kristina Arvidsson
Fosseveien 57
1792 Tistedal

**Ankende part og
ankemotpart i avledet
anke 5:** Ulrikke Espelund,
Sollihøyda 4
1783 Halden

Ankende part og ankemotpart i avledet anke 6:	Øivind Jacobsen, Likollveien 15 1781 Halden
Ankende part og ankemotpart i avledet anke 7:	Jan Erik Winås Nesveien 15 1798 Aremark
Ankende part og ankemotpart i avledet anke 8:	Solvår Werenskiold Gårdsknappen 88 2280 Gjesåsen
Prosessfullmektig for ankende part og ankemotpart i avledet anke 1-8:	Advokat Hugo P. Matre Advokatfirmaet Schjødt AS Postboks 4104 Sandviken, 5835 Bergen
Rettslig medhjelper for ankende part og ankemotpart i avledet anke 1-8:	Advokatfullmektig Anders Ødegård Advokatfirmaet Schjødt AS Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo
Ankemotpart og ankende part i avledet anke:	Elvia AS, Postboks 4100, 2307 Hamar
Prosessfullmektig:	Advokat Aksel S. Tannum Advokatfirmaet Haavind AS Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo
Sak nr. tingretten:	sak 20-143133TVI-TSOS/THAL
Ankende part og ankemotpart i avledet anke:	Gillian Raynes Godtfredsen Schiøtts vei 9 0286 Oslo
Prosessfullmektig for ankende part og ankemotpart i avledet anke:	Advokat Hugo P. Matre Advokatfirmaet Schjødt AS Postboks 4104 Sandviken, 5835 Bergen
Rettslig medhjelper for ankende part og	Advokatfullmektig Anders Ødegård Advokatfirmaet Schjødt AS

ankemotpart i avledet anke:	Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo
Ankemotpart og ankende part i avledet anke:	Elvia AS, Postboks 4100, 2307 Hamar
Prosessfullmektig:	Advokat Aksel S. Tannum Advokatfirmaet Haavind AS Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo
Partshjelper for Elvia AS:	Energi Norge Postboks 7184 2307 Hamar
Prosessfullmektig:	Advokat Mari Reitzel Bjerke Advokatfirmaet Haavind AS Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo
Saken gjelder:	Negativt fastsettelsessøksmål for at nettselskap ikke skal avbryte (stenge) overføring av elektrisk energi

1. INNLEDNING

Vi viser til brev fra Borgarting lagmannsrett 7. juni 2022. Frist for sluttinnlegg er 22. august 2022.

2. PÅSTAND ANKE FRA NETTKUNDENE:

I sak 20-187442TVI-TSOS/THAL:

1. Elvia nett AS har ikke rett til å stenge av strømmen til Mona Storm Andersen, Nils Petter Nilsen, Susanne Marie Johansson, Kristina Arvidsson, Ulrikke Espelund, Øivind Jacobsen, Jan Erik Winås og Solvår Werenskiold fordi de nekter Elvia å installere AMS-målere.
2. Mona Storm Andersen, Nils Petter Nilsen, Susanne Marie Johansson, Kristina Arvidsson, Ulrikke Espelund, Øivind Jacobsen, Jan Erik Winås og Solvår Werenskiold tilkjennes saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett.

I sak 20-1433133TVI-TSOS/THAL:

1. Elvia nett AS har ikke rett til å stenge av strømmen til Gillian Raynes Godtfredsen fordi hun nekter Elvia å installere AMS-målere.
2. Gillian Raynes Godtfredsen tilkjennes saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett.

3. PÅSTANDSGRUNNLAG ANKE FRA NETTKUNDENE

Nettselskapet Elvia AS ("**Elvia**") truer med å stenge ankende parters ("**Nettkundene**") tilgang på strøm. Begrunnelsen er at Nettkundene nekter Elvia å installere trådløse AMS-målere i sine boliger, fordi de får smerter og plager av utstyr som kommuniserer trådløst og/eller utstyr som bidrar til "skitten strøm", og fordi de elektromagnetiske felt fra slikt utstyr rent generelt øker risiko for helseplager over tid. Målerne er installert som ledd i et prosjekt for å effektivisere driften av strømnettverket i Norge.

Nettkundene mener de helsemessige konsekvensene av teknologien i forbindelse med AMS-prosjektet er utilstrekkelig utredet, og at omfattende forskning på feltet ikke er tilbørlig hensyntatt. Nettkundene viser her både til egne erfaringer med reaksjoner på eksponering for menneskeskapte elektromagnetiske felt av ulike typer, og til forskning som tilsier akutte helseplager, til forverring av allerede eksisterende helseplager, såvel som til økt risiko for alvorlige helseskadelige virkninger over tid som slike målere på grunn av tekniske egenskaper medfører både på mennesker og miljø.

Dokumentasjonen fremlagt i saken, forklaringene fra Nettkundene og de sakkyndige vitnemålene skal underbygge følgende punkter:

1. AMS-målere med radiosender skaper et miljø der *AMS-målerens mikrobølgede radiokommunikasjon* – alene og/eller i samspill med andre miljøstressorer – gir forhøyet risiko for helseplager og -lidelser – akutt og over tid, og at

2. selv når målerens sender er fjernet/deaktivert, skaper måleren gjennom ulike slags *kabelbunden spenningsstøy og overharmonisk støy* – samlebetegnelse *skitten strøm* og *skittenstrøm* – et miljø som – alene og/eller i samspill med andre miljøstressorer – gir forhøyet risiko for helseplager og -lidelser – akutt og over tid, og at
3. dette (pkt. 1 og 2 over) skjer uavhengig av om målerne holder seg innenfor tekniske krav til EMC (elektromagnetisk kompatibilitet) eller ikke, siden normene ikke dekker de relevante frekvensområdene i tilstrekkelig grad, og at
4. de to fenomenene - *mikrobølget radiokommunikasjon* og *skitten strøm* – er nær beslektede fysiske fenomener som i begge fall vil spre seg i boligen der måleren er plassert, og må ved normale situasjoner påregnes å være til stede i form av elektromagnetiske felt med egenskaper som i et meget omfattende korpus av relevant, publisert, fagfelleurdert forskning og etter mange medisineres og andre terapeuters erfaring er funnet å gi ugunstig påvirkning av biologisk materiale og derigjennom gi forhøyet risiko for helseplager og -lidelser – akutt og over tid - selv ved intensiteter (normalt kalt «styrke», og målt bl.a. som nT, V/m og/eller $\mu\text{W}/\text{m}^2$) som ligger under gjeldende anbefalte grenseverdier, og at
5. slike ugunstige helsemessige resultater er etablert gjennom en stor mengde uavhengige forskningseksperimenter, *in vitro* så vel som forsøk *in vivo*, og støttes av epidemiologisk forskning og kan til dels begrunnes gjennom godt etablerte årsaksforklaringer, og at
6. ugunstige helsemessige resultater utgjør et klart og overveldende flertall av tilfanget av primærstudier, og at
7. slike resultater er etablert gjennom et omfattende tilfang av forskeres litteraturgjennomganger, og at
8. dagens gjeldende anbefalte grenseverdier (i Norge) er utformet utfra retningslinjer som angir *referanseverdier* beregnet kun for å beskytte mot raskt foreliggende helseskader fra oppvarming av vev (radiofrekvensområder) og nerverstimulering som gir hallusinasjoner el.l. sensoriske inntrykk (lave frekvensområder) ensidig basert på at det kan påvises og kvantifiseres sikre terskler for energiintensitet som gir akutte helseskadelige virkninger om de overskrides, og disse retningslinjene inneholder således et stort omfang unntak fra hva som faller inn under helsevirkninger som referanseverdiene skal beskytte mot, og at
9. *ekstra lavfrekvent pulsing* – en fellesbetegnelse som omfatter ulike former og hyppigheter av brå variasjoner i elektromagnetiske felt, herunder modulering (som er en iboende egenskap ved all radiokommunikasjon), hyppige strømbrudd fra elektroniske strømforsyninger (SMPS, «switched mode power supply»), elektrisk støy fra elektronikk, overharmonisk støy, m.m. – er i forskningen solid påvist som ekstra bioaktivt, men er ikke hensyntatt i de i Norge gjeldende retningslinjene og grenseverdiene for forbrukervern, og heller ikke i tekniske godkjenninger. Vurdert etter forskriftsregulert utstrålt effekt og ved foreskrevne sikkerhetsavstander fra utstyret – gir utstyr i konsumentmarkedet og plassert nær

konsumenter (slik som AMS-målere) normalt lik pulsing – ikke høy nok gjennomsnittlig energiavsetning til å skape skadelig oppvarming, hva enten målt slik over tid og areal som retningslinjene anviser, normene setter grenser for, eller slik målinger praktiseres, og slik pulsing tas derfor ikke tilstrekkelig hensyn til av regulerende myndigheter, og at

10. pulsing i ulike varianter som fra forskning er kjent for høy biologisk påvirkning, er til stede både i AMS-målerens mikrobølgede radiosignaler og i deres skittenstrøm, og at
11. det foreligger i forskningen innen medisin og biofysikk – også innen strålevernfaglig miljø - for lengst utstrakt aksepterte og etablerte forklaringsmodeller for hvordan mikrobølgede elektromagnetiske felt virker som *miljøstressorer* også ved energiintensiteter som ikke på noen måte skaper oppvarmingsskader, men like fullt påvirker biologien og skaper slike meget varierte virkninger, herunder «diffuse helseplager», som observeres i epidemiologiske studier og hos enkelte spesielt følsomme pasienter, og at
12. de anvendte grunnlagene for fastsettelse av de i Norge gjeldende retningslinjene for strålevern ikke tar hensyn til, men avviser og/eller neglisjerer, forskningsfunnene og erfaringene nevnt over, og at
13. de i disse grunnlagene angitte *referanseverdier* er gjort gjeldende som generelle *grenseverdier* ved at referanseverdier legitimeres som tilstrekkelige - til tross for sitt begrensede siktemål som kvantitativt angitte terskler for sikkert påvist helseskadelig energiintensitet - gjennom kjeder av evalueringsprosesser i form av utvalgsbaserte *litteraturgjennomganger/evalueringsprosesser*, og at
14. det tilfanget av litteraturgjennomganger som hevder at denne nevnte forskningen *ikke bør legges vekt på* og «ikke er sikker nok», og derigjennom legitimerer de i Norge fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet ("**DSA**") anbefalte grenseverdier for mikrobølget radiokommunikasjon og for lavfrekvente elektromagnetiske felt, bygger på sterkt kritiserte evalueringsprosesser utført av utvalg som er under sterk internasjonal kritikk for næringstilknytning, bygger på en begrenset gruppe personer som går igjen i forskjellige sammenhenger, ensidighet, faglig svake evalueringer, bruk av svak bevisføring basert på forskning som ikke finner skadesammenhenger, bruk av «mekanistiske» evalueringskriterier som ikke er tilpasset forskning på biologisk påvirkning men forenklete fysikk-betraktninger, og basert på urimelige beviskrav for å være «sikre nok» bevis – så som manifesterte skadevirkninger, absolutte, konsekvente funn og komplette årsaksforklaringer og påvist overførbarhet til mennesker - som ikke med rimelighet kan oppnås i empirisk biologisk forskning, langt mindre i forskning på biologiske komplekse reaksjoner, og på krav som gir uendelige muligheter for å forsinke innføringen av restriktive tiltak, og at
15. disse vurderingene av «ingen sikre nok funn» av biologisk skade står i direkte konflikt - eller i skarp kontrast til - det store flertall av forskningsfunnene og med konsensus innen uavhengig forskning, og med forskningen som gjør positive funn og derigjennom vitenskapsmetodisk har høyere beviskraft enn forskning som ikke gjør funn, og at

16. påstander om at strålingen fra AMS-målerne er "svak og sjelden" skyldes feilmålinger, uegnede målemetoder, og tvetydig terminologibruk, i det «svak stråling» innen strålevernfaglig miljø brukes om all ikke-ioniserende stråling under oppvarmingsintensiteter og *a priori* men feilaktig antas ikke å kunne skade, og at
17. påstander om at eksponering for slik stråling er ufarlig, er i strid med etablert forskning og med gjeldende normer for HMS og forbrukerbeskyttelse, og er i konflikt med de grunnlagsdokumenter som norske anbefalte grenseverdier for eksponering hviler på, i det dette grunnlaget understreker en betydelig usikkerhet om virkninger som dette grunnlaget selv ikke fanger opp med sine metoder og evalueringer, og at
18. innføringen av AMS-målere derfor er gjort på uforsvarlig vis, uten tilstrekkelige forutgående konsekvensutredninger av helse- og miljøaspekter ved de valgte teknologiene, til tross for advarsler om negative virkninger, og at
19. de aktuelle AMS-målerne tilfører bomiljøet uheldige og skadelige miljøegenskaper med mulige sterke samspillseffekter (konstruktiv interferens) med andre kilder i samme område – herunder med andre AMS-målere, og at en del personer synes å utvikle og/eller få utløst akutte helseplager på grunn av spesielt høy følsomhet for de elektromagnetiske feltene fra disse målerne, og at dette påtvinges beboerne, ettersom de ikke kan fjerne den miljøstressoren som *mikrobølget radiokommunikasjon* og *skitten strøm* utgjør, uten samtidig å miste strømmen, alternativt at de påføres betydelige investeringer i skjermings- og filtreringsutstyr som de normalt ikke har kjennskap til behovet for, ikke har kjennskap til hvordan fungerer, eller hvordan de kan skaffe seg, og som i praksis kan kreve stadige tilpasninger når elektrisk utstyr tilkobles strømmettet, og at
20. en del personer utvikler og/eller får utløst akutte helseplager av disse målerne, selv når senderne i AMS-målerne er fjernet/deaktivert, og at
21. Nettkundene har akutte helsemessige reaksjoner og/eller helseplager som passer inn i de symptomknipper (syndromer) som i fagfelleverdert, publisert forskning og øvrige ekspertutredninger er funnet å kunne forårsakes av eller stimuleres av eksponering for menneskeskapte elektromagnetiske felt, og at
22. en slik situasjon som Nettkundene settes i ved påtvunget installasjon av nye målere – med eller uten aktiv mikrobølgesender – er i strid med gjeldende lovverk på en rekke punkter, og at dette er ikke bare juridisk, men også etisk uforsvarlig og uheldig utfra et folkehelse- og samfunnsansvarsperspektiv, og at
23. slike installasjoner kan forventes å ha betydelige og raskere virkninger på annet og mer sårbart liv enn referanseverdiene er utformet for, herunder mer sårbare mennesker, så som eldre, syke og barn, samt andre livsformer med raskere stoffskifte og derfor raskere utvikling av helseskadelige virkninger (f.eks. hunder, fugler, insekter, m.m.), noe som ikke synes vurdert eller utredet før teknologivalget, men som både er blitt observert og advart mot i forskningsrapporter, i miljøpolitiske skrifter og i direkte henvendelser til NVE og nettselskapene, og at

24. teknologi som er benyttet i AMS-målere ikke med rimelighet kan anses å være allment akseptert teknologi. Verken forbrukerne eller helse- og miljøfaglige instanser, har vært gjort kjent med det svake grunnlaget for de vurderinger som retningslinjene og grenseverdiene bygger på. De har heller ikke har vært informert om de potensielle negative helsevirkningene av myndighetene, som synes å mene at det for å unngå å skape uro og helseplager basert på angst, er hensiktsmessig å tilbakeholde «usikkerheten» om mulige helseskadelige virkninger av slik teknologi (ref. eget kapittel som legitimerer dette i FHI-rapport 2012:3), og at
25. mens samtlige av Elvias framlagte grunndokumenter (FHI 2012:3, WHO 2006, SSM 2021, ICNIRP 2020), inklusive Vistnes' lærebokkapitler (fremlagt av Nettkundene), er åpne for at det meget godt kan finnes helseskadelige virkninger fra "svake ikke-ioniserende lav- og høyfrekvente menneskeskapte elektromagnetiske felt", herunder modulerte RF-EMF og andre felt med ekstra lavfrekvente (ELF) pulser, er store mengder av forskningsvurderinger og primærforskning framlagt av Nettkundene klare på at det utfra vanlige, aksepterte evalueringskriterier (Hill-kriteriene og WHO's IARC's kriterier) er påvist helseskadelige virkninger fra slike felt, og at
26. det samme gjelder el-overfølsomhet (også betegnet EHS / IEI-EMF / mikrobølgesyndrom/-syke) som forårsaket og utløst av eksponering for samme typer elektromagnetiske felt, både modulerte høyfrekvente (bl.a. radio, radar, AMS-målere) og ekstra lavfrekvente (som i strømmnett), selv om man bare delvis har forståelse og modeller for årsaksmechanismene bak, og at
27. de nevnte Elvias grunndokumenter, når de trekker konklusjoner om ingen behov for regulering av grenseverdier, dels gjør dette med referanse til en foreldet og feilaktig premiss om energiintensitet med påfølgende oppvarming som dominerende relevant parameter, og dels ikke baserer seg på vitenskap, men begrunner konklusjonene utfra hensyn til teknologiutvikling og andre samfunnsmessige sider, og gir dette prioritet framfor folkehelsen og tilpasning til spesielt sårbare grupper, evt. også til andre mer sårbare livsformer, og at
28. de helsemessige konsekvensene på denne bakgrunn *ikke er en åpenbart grunnløs innvending mot installasjon av ny måler*, hva enten det gjelder en måler med eller uten radiokommunikasjon.

Elvia og partshjelperen har vist til at installasjon av AMS-målere er pålagt nettselskapene av det offentlige. Dette er ikke helt korrekt. Det offentlige har pålagt nettselskaper plikt til å installere automatiske strømmålere. Det er, så langt Nettkundene kjenner til, nettselskapene som har hatt ansvaret for teknologien og som har valgt denne. Herunder inngår både valget å basere seg på AMS-målere som kommuniserer trådløst, til tross for at kablede løsninger inngår i f.eks. produsenten Aidons standard produktportefølje, og valget å benytte en kommunikasjonsform som betegnes som maskenettverk og som kjennetegnes av rask og billig installasjon, men med spesielt hyppig pulsing (hvert ca. 0,6 sek, 24/7/365). Videre har Elvia valgt de tekniske deler som bidrar med skitten strøm og de manglende deler eller kvalitetskrav som kunne redusert eller fjernet denne.

Det er gjort unntak fra installasjonsplikten til selskapene dersom installasjonen er til vesentlig og dokumenterbar ulempe for sluttbruker. I praksis har det fra nettselskapene vært krevd legeerklæring for å innvilge slikt fritak. På grunn av motstridende retningslinjer fra ulike myndigheter, og ulik tolkning og praktisering blant leger og nettselskap, har det være vanskelig for mange å få innvilget fritak, blant annet for Nettkundene. Nettselskapene har uansett ikke hjemmel for å kreve legeerklæring når ulempene dokumenteres på annen måte. Heller ikke synes det berettiget at man har avvist begrunnelser som refererer til økt generell risiko for helseskader eller for å utvikle el-overfølsomhet (også betegnet som IEI-EMF og EHS og mikrobølgesyndrom) i tilfeller der det ikke allerede foreligger helseplager fra slike miljøstressorer.

Nettkundene ber på denne bakgrunn om lagmannsrettens dom for at Elvia ikke har rettslig grunnlag for å avbryte (stenge) overføringen av strømmen.

4. RETTSREGLER

Nettkundene ber om dom som fastslår at Elvia pålegges å ikke stenge overføringen av elektrisk energi.

Det rettslige grunnlaget for Elvias varsel om stenging er nettleieavtalen som samsvarer med forbrukerkjøpsloven § 48a. Etersom loven ved motstrid går foran, konsentreres fremstillingen om forbrukerkjøpsloven § 48a, men for helhetens skyld bemerkes at Nettkundene gjør gjeldende at det ikke foreligger kontraktsbrudd.

Nettkundene mener forbrukerkjøpsloven ikke gir Elvia grunnlag for stenging i foreliggende tilfelle.

Dette skyldes for det første at § 48a ikke er anvendelig, fordi den ikke inneholder et relevant unntak fra leveringsplikten som Elvia er pålagt i energiloven § 3-3. Tvisten omhandler ikke opprettholdelsen av gjensidighet i et kontraktsforhold, men urettmessig bruk av kontraktsmessige verktøy for å tvinge igjennom omstridt teknologi. Forbrukerkjøpsloven § 48a utgjør følgelig ikke et relevant unntak.

Vilkårene i forbrukerkjøpsloven § 48a er uansett ikke oppfylt. Det foreligger ikke vesentlige kontraktsbrudd, det foreligger relevant fare slik nevnt i første ledd bokstav a og Nettkundene innsigelser er ikke "åpenbart grunnløse" jf. første ledd bokstav b.

5. PÅSTAND AVLEDET ANKE

I sak 20-187442TVI-TSOS/THAL:

1. Avledet anke forkastes.
2. Mona Storm Andersen (målepunkt-ID 707057500016026897), Nils Petter Nilsen (målepunkt-ID 707057500015046773), Susanna Marie Johansson (målepunkt-ID 707057500015654879), Kristina Arvidsson (målepunkt-ID 707057500015669583), Ulrikke Espelund (målepunkt-ID 707057500015526763), Øivind Jacobsen (målepunkt-ID 707057500015750878) Jan Erik Winås (målepunkt-ID

707057500016191601) og Solvår Werenskiold (707057500021214876) plikter ikke å gi Elvia AS tilgang til strømmåler for vedlikehold, avlesning av målerstand og utskiftning av strømmåler.

3. Mona Storm Andersen, Nils Petter Nilsen, Susanne Marie Johansson, Kristina Arvidsson, Ulrikke Espelund, Øivind Jacobsen, Jan Erik Winås og Solvår Werenskiold tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

I sak 20-143133TVI-TSOS/THAL:

1. Avledet anke forkastes.
2. Gillian Raynes Godtfredsen (målepunkt-ID 707057500051306527) plikter ikke å gi Elvia AS tilgang til strømmåler for vedlikehold, avlesning av målerstand og utskiftning av strømmåler.
3. Gillian Raynes Godtfredsen tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

6. PÅSTANDSGRUNNLAG AVLEDET ANKE

Nettkundenes standpunkt til de rettslige og faktiske sidene av saksforholdet i avledet anke er generelt som i anken.

Det må skilles mellom avlesning, vedlikehold og utskiftning av AMS-måler. Nettkundene motsetter seg kun utskiftning av eksisterende måler uten at det treffes tilstrekkelig kvalitetssikrede tiltak, vurdert på grunnlag av nødvendig fagkompetanse, for å hindre slik helseskade / -belastning som redegjort for over. For øvrige har ikke Elvia rettslig interesse på dom.

Kontrakten med nettkundene sier lest isolert at Elvia velger utstyr. Unntak gjelder imidlertid hvor Nettkundene har rett på fritak fra installasjon etter måle- og avregningsforskriften § 4-1 (2) bokstav b. Det foreligger følgelig intet brudd på kontrakten.

Det foreligger uansett ikke rettslig grunnlag for rett på dom for naturaloppfyllelse ved (påstått) brudd på kreditors plikter. Standpunktet baserer seg på forbrukerkjøpsloven § 44, alminnelige kontraktsrettslige regler og reelle hensyn. En gjennomgang av det overnevnte underbygger at lovverket i svært liten grad gir grunnlag for *sanksjonen* naturaloppfyllelse. Dette skyldes at en slik rett er svært inngripende for kreditor, og anses urimelig.

Elvia har i svært liten grad underbygget sin pretenderte naturaloppfyllellesrett med henvisninger til kontrakt eller bakgrunnsrett, men i realiteten anført en rekke reelle hensyn som tilsynelatende skal tilsidesette klar lovgivervilje på kontraktrettens område.

Elvias henvisninger til *rettigheter* etter kontrakten til å velge utstyr gir ikke grunnlag for *sanksjoner*. Plikt og sanksjon er separate temaer. Det er heller ikke slik at Elvia igjennom det offentligrettslige regelverket har kontraktsrettslige rettigheter til tvangsgjennomføring. Det er og feil at Nettkundene er debitor hva gjelder Elvias levering av AMS-målere. Elvia feilklassifiserer og ytelsens karakter på en rekke måter, som heller ikke endrer det overnevnte.

Det har også vært hevdet at Nettkundene har akseptert en slik naturaloppfyllellesrett. Vedrørende sistnevnte har Høyesterett uttalt seg om hvilken reell valgfrihet som ligger i monopolkontrakter som levering av strømmnett. I slike kontrakter mener Høyesterett at "[f]raværet av reell valgmulighet i både med hensyn til om man skal knytte seg til [anlegg], hvilket anlegg man skal knytte seg til og vilkårene for tilknytningen, medfører at reglementet for [monopolanlegg] reelt har mer karakter av forskrift enn avtale", jf. Rt. 2011 s. 1304. Nettleieavtalens karakter av forskrift får selvsagt også betydning for hva slags grad av aksept Eliva kan hevde foreligger i relasjon til tvangsfullbyrdelse.

Foruten alminnelige kontraktsrettslige prinsipper, vil en dom på tvangsfullbyrdelse stride mot grunnloven § 102 og EMK art. 8 om vern for eget hjem og privatliv.

7. BEVIS

Nettkundene vil føre de dokumentbevis som er fremlagt i saken for tingrett og lagmannsrett.

Mona Storm Andersen og Gillian Raynes Godtfredsen vil avgi partsforklaring. Forklaringene vil tjene som vitnemål for øvrige Nett kunder. Nett kundene vil videre føre følgende sakkyndige vitner:

- Beatrice Golomb
- David Carpenter
- Einar Flydal
- Else Nordhagen
- Magda Havas
- Odd Magne Hjortland

8. FREMDRIFTSPLAN

Partene arbeider med et omforent forslag til fremdriftsplan og kommer snart tilbake til den.

Dette prosesskriv er lastet opp i Aktørportalen.

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

Hugo P. Matre
Advokat PhD (H)

SLUTTINNLEGG

TIL

BORGARTING LAGMANNSRETT

Oslo, 22. august 2022

Sak nr. 21-136295ASD-BORG/02

Ankende parter og ankemotparter i den avledede anken:

Mona Storm Andersen
Busterudkleiva 38, 1778 Halden

Nils Petter Nilsen
Atomveien 28C, 1777 Halden

Susanne Marie Johansson
Fosseveien 57, 1792 Tistedal

Kristina Arvidsson
Fosseveien 57, 1792 Tistedal

Ulrikke Espelund
Sollihøyda 4, 1783 Halden

Øivind Jacobsen
Likollveien 15, 1781 Halden

Jan Erik Winås
Nesveien 15, 1798 Aremark

Solvår Werenskiold
Gårdsknappen 88, 2280 Gjesåsen

Gillian Raynes Godtfredsen
Schjøtts vei 9, 0286 Oslo

Prosessfullmektig:

Advokat Hugo P. Matre
Advokatfirmaet Schjødt AS
Postboks 2022 Nordnes, 5817 Bergen

Haavind

Rettslig medhjelper: Advokatfullmektig Anders Ødegård
Advokatfirmaet Schjødt AS
Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo

Ankemotpart og ankende part i den avledede anken:

Elvia AS v/ styrets leder
Postboks 4100, 2307 Hamar

Prosessfullmektig: Advokat Aksel S. Tannum
Advokatfirmaet Haavind AS
Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo

Partshjelper for Elvia AS: Energi Norge
Postboks 7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Mari Reitzel Bjerke
Advokatfirmaet Haavind AS
Postboks 359 Sentrum, 0101 Oslo

1. INNLEDNING

Vi viser til rettens brev datert 7. juni 2022. Frist for sluttinnlegg er 22. august 2022.

Saken gjelder to temaer:

- i. Om Elvia har tilkomst- og disposisjonsrett over sine strømmålere og krav på å skifte ut gammelt måleutstyr med nytt, herunder AMS-målere, og
- ii. om Elvia har rett til å stenge strømtilførselen til saksøkerne (**nettkundene**) som følge av at nettkundene motsetter seg installering av AMS/nye strømmålere under henvisning til helsemessige bekymringer.

Elvia vil legge ned påstand om at nettkundene plikter å gi selskapet tilgang til strømmålerne for utskiftning av måler, og at ankene fra nettkundene knyttet til spørsmålet om Elvias rett til å stenge strømtilførselen, forkastes. Elvia krever seg tilkjent sakskostnader.

2. TILKOMST- OG DISPOSISJONSRETT. NETTKUNDENES MEDVIRKNINGSPLIKT

Elvia er gjennom lov- og forskriftsverk for netteiere pålagt å installere AMS-målere i alle målepunkter innenfor eget konsesjonsområde, jf. avregningsforskriften § 4-1. Nettselskap som Elvia er samtidig avhengig av å eie og drive sine anlegg på en rasjonell måte og har behov for å kunne endre og bytte ut måleutstyr.

Måleutstyret er nettselskapets eiendom. Elvia har etter nettilknytningsavtalen § 6 første ledd og nettleieavtalen § 5-1 rett til tilkomst til måleutstyret og til å disponere over dette. Nettselskapets adkomst- og disposisjonsrett over strømmålerne reflekteres også i avregningsforskriften § 3-1. Nettkundene plikter å medvirke for at Elvia skal få gjennomført målerbytte ved å gi tilgang til utstyret på nettkundenes eiendom. At nettselskapet har tilkomst- og disposisjonsrett over måleren støttes av nemnds- og forvaltningspraksis.

Elvia krever dom for at nettkundene plikter å gi Elvia tilgang til måleutstyr for utskiftning av utstyr.

3. NETTSELKAPETS STENGINGSRETT IHT. AVTALER OG FORBRUKERKJØPSLOVEN § 48A

Elvia har som nettselskap adgang til å stenge strømtilførsel overfor private nettkunder dersom det foreligger vesentlig kontraktsbrudd, og forutsatt at vilkårene for øvrig for å kunne stenge er oppfylt. Stenging kan ikke skje der det er fare for liv, helse eller betydelig tingskade, og heller ikke hvis det er fremsatt innsigelser mot grunnlaget for stengingen som ikke er «åpenbart grunnløse», jf. forbrukerkjøpsloven § 48a første ledd og nettleieavtalen § 7-1.

Elvia anfører at nettselskapet iht. forbrukerkjøpsloven § 48a har rett til å stenge strømtilførselen til nettkundene som følge av at nettkundene motsetter seg installasjon av AMS/nye strømmålere under henvisning til helsemessige bekymringer. Lovens øvrige vilkår for stenging må vurderes konkret for den enkelte nettkunde.

Generelt bestrider Elvia at anførsler om helsefare forbundet med AMS og/eller «skitten strøm» er holdbare innsigelser mot installering av AMS og/eller installasjon av nye strømmålere.

Det gjøres gjeldende at vedvarende nektelse av å medvirke til installasjon av AMS/ny strømmåler utgjør et vesentlig kontraktsbrudd i forbrukerkjøpslovens forstand.

Det følger av avregningsforskriften § 4-1 at nettselskaper skal sørge for at AMS er installert i alle målepunkter. Nettselskaper som ikke har slutført utrulling av AMS i eget konsesjonsområde er i

brudd med offentligrettslige forpliktelser de er pålagt etter monopolreguleringen. Manglende medvirkning til målerbytter er en direkte årsak til at nettselskapene er i brudd med sine offentligrettslige forpliktelser, og vanskeliggjør nettselskapenes muligheter for å sørge for en mest mulig helhetlig og rasjonell drift av nødvendige netttjenester.

Elklagenemnda har, på samme måte som tingretten i nærværende sak, kommet til at å nekte installasjon av AMS under henvisning til at strømmålere er helseskadelige, er et vesentlig kontraktsbrudd, og at nettselskap etter forbrukerkjøpsloven § 48a har adgang til å stenge strømtilførselen i slike tilfeller.

Elvia mener videre at de innsigelsene knyttet til helsemessige virkninger av AMS og/eller «skitten strøm» som er fremsatt av nettkundene er å anse som «åpenbart grunnløse» i lovens forstand. Elvia mener at tingrettens vurdering av de fremlagte bevis, både dokumentbevis og vitner, samt vurdering av kriteriet «åpenbart grunnløst» er korrekt. De helsemessige virkningene av stråling generelt, og AMS spesielt, har vært, og fortsetter å være, gjenstand for grundige vurderinger av både nasjonale og internasjonale ekspertorganer. Disse faglig forankrede vurderingene lå til grunn da nye målesystemer i Norge ble besluttet.

Elvia kan ikke se at nettkundene har vist til dokumentasjon som tilsier at det er vitenskapelig belegg for at strømmålere, med eller uten kommunikasjonsmodul, fører til helseskade. Når det gjelder anførselene om «skitten strøm», som da slik vi oppfatter motparten er uavhengig av kommunikasjonsenheten i en AMS-måler, er det ikke grunnlag for å hevde at slike overharmoniske spenninger fra moderne strømmålere forårsaker helseskader. Også slike anførsler er i lovens forstand «åpenbart grunnløse».

Det presiseres at spørsmålet om fare for liv og helse eller betydelig tingsskade etter forbrukerkjøpsloven § 48a knytter seg til virkninger ved *strømsstenging* og ikke til installasjon av AMS, slik nettkundene synes å anføre

Nettselskapets leveringsplikt etter energiloven er ikke til hinder for anvendelse av stengingsadgangen etter forbrukerkjøpsloven § 48a.

4. BEVIS

Elvia vil føre de dokumentbevis som er fremlagt i saken.

Ragnar Maalen-Johansen møter som partsrepresentant for Elvia.

Disse vitnene vil avgi forklaring som sakkyndige:

Vitne 1: Lars Klæboe, Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Vitne 2: Arnt Inge Vistnes, UiO

Vitne 3: Sverre K. Steinsvåg, Sørlandssykehuset/Haukeland Universitetssykehus/UiB

Det bes om at de sakkyndige vitnene får følge forhandlingene i sin helhet, jf. tvl. § 25-6 (2).

Vitne 4: Mats Møller Bæren, Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet

Vitne 5: Roger Berget, Nemko

I tillegg vil Ulf Møller gi en kort forklaring på vegne av partshjelperen Energi Norge.

5. FREMDRIFTSPLAN

Partene vil ha dialog om fremdriftsplanen for ankeforhandlingen.

6. PÅSTAND

På vegne av Elvia AS legges det ned slik

p å s t a n d:

- 1) Ankene forkastes.
- 2) Mona Storm Andersen plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av strømmåler uten kommunikasjonsenhet på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500016026897, Busterudkleiva 38, 1778 Halden.
- 3) Nils Petter Nilsen plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500015046773, Atomveien 28C, 1777 Halden.
- 4) Susanne Marie Johansson plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500015654879, Fosseveien 57, 1792 Tistedal.
- 5) Kristina Arvidsson plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500015669583, Fosseveien 57, 1792 Tistedal..
- 6) Ulrikke Espelund plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500015526763, Sollihøyda 4, 1783 Halden.
- 7) Øivind Jacobsen plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500015750878, Likollveien 15, 1781 Halden.
- 8) Jan Erik Winås plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500016191601, Nesveien 15, 1798 Aremark.
- 9) Solvår Werenskiold plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av AMS-måler på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500021214876, Gårdsknappen 88, 2280 Gjesåsen.
- 10) Gillian Raynes Godtfredsen plikter å gi Elvia AS uhindret adgang til sin eiendom for installasjon av strømmåler uten kommunikasjonsenhet på målepunkt med følgende målepunkt-ID: 707057500051306527, Schiøtts vei 9, 0286 Oslo.
- 11) Elvia AS tilkjennes sakskostnader.

* * *

Sluttinnlegget er sendt via Aktørportalen.

Advokatfirmaet Haavind AS

Aksel S. Tannum
advokat